ben tekst schrijver waar zorg aan is besteed

Tekst audiotour gedicht Woordkunst

In deze audiotour gids ik je door mijn gedicht Woordkunst.

In den beginne
was er het Woord.

Dit verwijst naar de eerste regels van Genesis, het scheppingsverhaal.
'De aarde was vol en leeg' doet denken aan 'de aarde was woest en ledig'.

Maar: het klopt niet helemaal. En met de regel erna 'volledig en half' is duidelijk dat het gedicht een ander spoor volgt dan het Bijbelse scheppingsverhaal.

Ze vroegen:
schep een woord

Het Woord wordt dus gevraagd een woord te scheppen. Wat voor woord moet dat zijn?

Een woord
dat zichzelf tegenspreekt

Er worden ook meteen twee voorbeelden gegeven:

zoals droefgeestig
en boosaardig.

Aha, boosaardig is inderdaad best een raar woord. Het bestaat uit *boos* en *aardig*, twee woorden die met elkaar in tegenspraak zijn.

Met welk woord komt het Woord dan? Hij komt met '*volledigheidshalve'*. Maar wacht eens: waar begon dit gedicht mee? Met de woorden 'vol en leeg' en 'volledig en half'. Heeft dit er iets mee te maken?
Dit noemen we in de poëzie *retrospectieve betekenisgeving* of het *herleeseffect.* Later in het gedicht lees je een tekst die woorden eerder in het gedicht in een ander licht zet.

Nu wordt het duidelijk: volledigheidshalve is dubbel met zichzelf in tegenspraak. Volledig bestaat uit: vol en leeg, volledigheidshalve bestaat uit: volledig en half!

De vragenstellers zijn onder de indruk. Ze zeggen:
Wow, hier zijn geen woorden voor.

Geen woorden voor? Nou, het Woord heeft er wel een geleerde term voor:
Contradictio in terminis duplex.

Contradictio in terminis is de Latijnse term voor woorden die elkaar tegenspreken of uitsluiten. Een Belg zal ‘een gulle Hollander’ bijvoorbeeld al gauw een contradictio in terminis vinden.
De toevoeging ‘duplex’ betekent dubbel. Dat heb ik er zelf aan toegevoegd. Dus we hebben hier te maken met een dubbele tegenspraak in één woord. Er is bij mijn weten geen enkel ander woord in de Nederlandse taal dat dit heeft.

Van *zeggen* gaat het gedicht nu naar *denken.*

Woordkunst,
dacht iedereen.

Woordkunst verwijst natuurlijk naar de Woordkunst-week, maar het woord *kunst* betekent ook: scheppen, creëren. Hiermee is de cirkel mooi rond.

Zijn we er nu? Nee, eerst had ik staan: *Woordkunst, zeiden ze.* Onder de douche kreeg ik een eureka-moment: mijn laatste zin moest worden: *dacht iedereen.*

Waarom was ik zo blij met deze vondst?

Omdat het woord ‘iedereen’ hetzelfde heeft als *droefgeestig*, *boosaardig* en *volledigheidshalve*. Ook het woord *iedereen* heeft een tegenspraak in zich. Het woord bestaat uit: *ieder* en *een*.

Ik wist meteen: dit wordt mijn kers op de taart!

**

Ik hoop dat je deze audiotour afsluit met de gedachte: volledigheidshalve, wat een gek woord is dat eigenlijk. En dat je misschien nog even gaat zoeken naar andere woorden die zichzelf tegenspreken. Maar ik hoop voorál dat je denkt: wat is taal toch leuk!

Ben